

РЕЦЕНЗІЯ

на дисертацію Чжан Шенвень

«Формування стильової культури виконання музичних творів у майбутніх учителів музичного мистецтва в процесі фахового навчання»,
подану на здобуття наукового ступеня вищої освіти доктора філософії
зі спеціальності 014 – Середня освіта (Музичне мистецтво).

Представлену дисертацію присвячено дослідженню проблеми формування стильової культури виконання музичних творів у майбутніх учителів музичного мистецтва в процесі фахового навчання. В дослідженні розроблено та застосовано методологічний та теоретико-методичний комплекс для розкриття сутності, змісту та компонентної структури поняття «стильова культура», обґрунтовано засоби та методи формування означеного феномена у майбутніх учителів музичного мистецтва в процесі дослідно-експериментальної роботи, здійснено експериментальну перевірку отриманих результатів.

Актуальність проблеми формування стильової культури виконання музичних творів у майбутніх учителів музичного мистецтва в процесі фахового навчання обумовлюється потребою у розвитку їх здатності до формування у школярів гуманістичних ідеалів, духовних цінностей, до залучення школярів до освоєння шедеврів світового музичного мистецтва. Ця проблема актуалізується в сучасних умовах почасти з причин нівелювання системи естетичних цінностей у деякої частини школярів, прояву перебільшеного інтересу до розважальної, навіть примітивної музичної продукції, що перешкоджає опануванню високохудожніх творів.

Актуальність дослідження підсилюється необхідністю розв'язання виявлених суперечностей між: соціальним запитом до випускників мистецьких факультетів вищих закладів освіти, спроможних забезпечити сучасний рівень художнього виховання учнівської молоді, зокрема на основі стильових підходів, та недостатністю стильової спрямованості мистецьких дисциплін у вищих закладах освіти; науковою значущістю проблеми забезпечення стильових засад виконавської підготовки студентів та обмеженим звертанням науковців до теоретико-методичного її розроблення, зокрема до дослідження культурологічних орієнтирів стилевідповідного навчання студентів.

Мета дослідження полягала у розробці, теоретичному обґрунтуванні та експериментальній перевірці методики формування стильової культури виконання музичних творів у майбутніх учителів музичного мистецтва. Відповідно до мети визначено завдання дослідження, які передбачали аналіз

стану дослідженості проблеми стильового розвитку студентів мистецьких факультетів педагогічних університетів у процесі фахової підготовки, визначення сутності, змісту, структури стильової культури виконання музичних творів у майбутніх учителів музичного мистецтва, розробку критеріїв та їх показників, характеристику рівнів сформованості стильової культури виконання музичних творів у майбутніх учителів музичного мистецтва. Суттєвого значення було надано розкриттю наукових підходів, теоретичному обґрунтуванню та експериментальній перевірці ефективності педагогічних принципів, умов, методів, прийомів та етапів формування стильової культури виконання музичних творів студентів у процесі фахового навчання.

Об'єктом дослідження визначено процес фахового навчання студентів у системі вищої музично-педагогічної освіти України. *Предметом* дослідження – методика формування стильової культури виконання музичних творів майбутніх учителів музичного мистецтва.

У дисертації визначено **наукову новизну і теоретичне значення**, які полягають у тому, що: *уведено* у науковий обіг поняття «*стильова культура виконання музичних творів вчителя музичного мистецтва*», визначено її сутність, зміст, структура, критерії оцінки рівня сформованості досліджуваного феномена з їх показниками; розроблено методика формування стильової культури виконання музичних творів вчителями музичного мистецтва, яка містить методологічні підходи, принципові засади, педагогічні умови, методи, прийоми та етапи її формування. В дисертації *уточнено* визначення категорії «індивідуальний виконавський стиль» як здатність до творчого самовиявлення музиканта у процесі відтворення в інтерпретації музичного твору стильової специфіки творчості композитора; *подальшого розвитку* дістали зміст, форми, методи фахової підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва у вищих закладах освіти.

Зауважимо, як позитивний факт, що стильова культура виконання музичних творів розглядається як важлива складова загальної професійної культури вчителя музичного мистецтва. Стильова культура виконання музичних творів вчителя музичного мистецтва представлена у дисертації як інтегрована особистісна якість, яка розкриває здатність учителя музичного мистецтва до відтворення системи образного і музично-формотворчого мислення композитора в єдності з вираженням індивідуально-творчого ставлення до змісту музичних образів у процесі їх інтерпретації, а також готовність донести зміст музичного твору в усій повноті композиторського стилю до шкільної аудиторії.

Авторське визначення феномена стильової культури виконання музичних творів адекватне характеристиці складових його структури, визначенню функціональної ролі кожного з її компонентів. Встановлено, що мотиваційно-спонукальний, пізнавально-когнітивний, оцінно-емоційний, ініціативно-відтворювальний та комунікативно-педагогічний компоненти у взаємозумовленості і взаємодії передбачають умотивованість учителя музичного мистецтва до постійного стильового саморозвитку, зорієнтованість на системне оволодіння методикою стилевідповідного навчання школярів, спроможність до адекватного оцінювання та відтворення в інтерпретації стильової основи творів у єдності з вираженням індивідуального творчого ставлення до музики, здатність до встановлення художнього контакту з учнями у процесі виконання музики на основі активізації відчуття стилю школярами під час навчання музичному мистецтву.

Розроблено *критерії* оцінювання рівня сформованості означеного феномена з їх показниками, які співвідносяться зі структурними компонентами стильової культури виконання музичних творів; визначено низку *наукових підходів*, які є методологічним підґрунтям розроблення методики формування стильової культури виконання музичних творів, до яких віднесено особистісний, діяльнісний, компетентнісний, інтегративний та герменевтичний підходи з опорою на останній, які забезпечують досягнення теоретико-аналітичного осмислення музичних творів та уможливлують їх варіантну інтерпретацію з усвідомленням його художньої цінності у контексті стильового пізнання студентом мистецтва та практичним втіленням знань у виконавській та педагогічній діяльності. Застосовані адекватні принципи: культурологічності, мотиваційно-пізнавальної активності, емпатійності, творчості, комунікативної зорієнтованості, індивідуалізації; доведено ефективність застосування таких *педагогічних умов*: збагачення стильової ерудиції; активізація аналітико-оцінювальних чинників стильового опрацювання музичного навчального матеріалу; забезпечення свободи індивідуально-творчого самовиявлення студентів з одночасним дотриманням стильової основи творчості композитора; розширення практики художньо-виконавського спілкування з учнівською слухачькою аудиторією на стильовій основі; спонукання студентів до самооцінювання результатів розвитку.

Застосовані педагогічні умови створюють можливість ефективного застосування відповідних практичних *методів і прийомів*, а саме: ескізно-стильове опрацювання музичних творів, стильовий аналіз, стильові зіставлення, варіантно-стильова інтерпретація музичного твору, залучення майбутніх учителів музичного мистецтва до самостійного вибору педагогічно доцільного навчального шкільного репертуару різних стильових напрямів;

створення «стильових музичних колекцій», моделювання ситуацій практичної роботи студентів зі школярами на стильовій основі та інші. Визначено *етапи* формування стильової культури виконання музичних творів студентів у процесі фахового навчання, серед яких: інформативно-оцінювальний, інтерпретаційно-творчий та педагогічно-продуктивний, дотримання послідовності яких забезпечили становлення здатності студентів до набуття ними відповідної стильової культури виконання музичних творів у процесі фахового навчання.

Результати експериментальної перевірки запропонованої методики підтвердили її ефективність та доцільність впровадження у процес фахової підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва.

Практичне значення одержаних результатів дослідження зумовлено можливістю впровадження у систему вдосконалення виконавської підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва; забезпеченням професійної спрямованості програм з фахових навчальних дисциплін; створенням методичних посібників і відповідних навчальних курсів. Розроблені в дослідженні діагностувальні методи, а також навчальні завдання та вправи можна рекомендувати до широкого використання у практиці підготовки студентів мистецьких факультетів вищих закладів освіти.

У цілому позитивно оцінюючи дисертацію **Чжан Шенвень** «*Формування стильової культури виконання музичних творів у майбутніх учителів музичного мистецтва в процесі фахового навчання*», висловлюємо таке побажання:

1. На рисунках, поданих у підрозділі 3.2. не завжди уточнено наочні дані цифровими показниками.

Проте, зазначене суттєво не впливає на загальну позитивну оцінку проведеного дослідження. Рецензована робота відрізняється глибиною теоретичного аналізу і вагомістю представлених методичних позицій, виконана у контексті сучасних підходів до підготовки майбутніх фахівців музичного мистецтва.

Висновок: дисертація **Чжан Шенвень** на тему: «*Формування стильової культури виконання музичних творів у майбутніх учителів музичного мистецтва в процесі фахового навчання*», подана на здобуття наукового ступеня вищої освіти доктора філософії за спеціальністю 014 – Середня освіта (Музичне мистецтво) є цілісним, самостійним, завершеним науково-вагомим, дослідженням з актуальної проблеми теорії та методики підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва, яке має яскраво виражену наукову новизну і прикладне значення досягнутих результатів для галузі педагогіки музичного мистецтва. На підставі висловленого можна стверджувати, що представлене

дисертаційне дослідження за своїми актуальністю, науково-теоретичним рівнем, новизною постановки та розв'язання проблеми, практичним значенням відповідає чинним вимогам пунктів №№ 6, 7, 8, 11 «Порядку присудження наукового ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України № 44 від 12 січня 2022 р., а її автор, Чжан Шенвень заслуговує на присудження наукового ступеня вищої освіти доктора філософії PhD зі спеціальності 014 – Середня освіта (Музичне мистецтво).

Рецензент:

доктор педагогічних наук, професор,
професор кафедри фортепіанного виконавства
та педагогіки мистецтва факультету
мистецтв імені Анатолія Авдієвського
УДУ імені Михайла Драгоманова

Під Наталія ГУРАЛЬНИК
ЗАВІРЯЮ: зав. канцелярією Українського державного
університету імені Михайла Драгоманова
2022 р.

